

Inledning

Detta handledarstöd beskriver handledarens roll och ansvar kopplat till de tre delarna som den studerande ska genomföra under sin LIA-period; *lära känna verksamheten*, *prova på-övningar* och *egenreflektion*. Den studerande har en loggbok med tillhörande checklista till sin hjälp för att kunna dokumentera dessa tre delar. LIA:n syftar till att skapa målbilder och så goda förutsättningar som möjligt för den studerandes lärande. Detta handledarstöd ger konkreta förslag och råd kring upplägg och innehåll kopplat till LIA-perioden.

Innan du som handledare tar emot en studerande rekommenderas du att genomföra Myndigheten för civilt försvars handledarutbildning som omfattar en heldag. Den behandlar uppdraget mer övergripande och beskriver olika perspektiv kring handledarrollen som är viktiga att ha med sig.

Den studerande genomför sin första LIA-period efter endast två veckor på *Utbildning i skydd mot olyckor (SMO)*. För de allra flesta är detta den första kontakten med räddningstjänsten och många gånger det första besöket på en brandstation. Att tidigt få kontakt med och lära känna dig som handledare, komma in i rutiner och få insikt om regler samt krav och förväntningar är viktigt för att skapa trygghet för den studerande.

En viktig roll för dig som handledare handlar om att utifrån LIA-beskrivningens innehåll planera och organisera perioden för den studerande. Vissa delar och moment kan även behöva förberedas och det är lämpligt att börja detta arbete i god tid innan den studerande kommer. Under respektive del nedan beskrivs detta lite mer ingående.

Loggboken, som den studerande har med sig till LIA-perioden, beskriver och ger instruktioner kring de olika moment och uppgifter som den studerande ska genomföra och är uppdelad i tre delar. Loggboken utgör även dokumentationsunderlag för redovisning och utvärdering. Det är den studerande som ansvarar för att uppgifter och moment dokumenteras i boken. Denna tas sedan med till skolan och ska lämnas in som ett examinerande moment.

Loggboken

Del 1 – Lära känna verksamheten

Syfte:

- Att studerande får lära känna räddningstjänstorganisationens verksamhet på ett brett och övergripande plan.

I den studerandes loggbok finns en bilaga med ett antal exempel på frågeställningar som på olika sätt berör räddningstjänstens uppdrag och verksamhet.

Frågeställningarna är tänkta som stöd för den studerande vid en intervju eller samtal med dig som handledare. Det är lämpligt att ni tillsammans planerar in ett, eller ett

par, tillfällen tidigt under perioden som är ämnade för detta. En fast genomgång kan vara en god idé för att kunna svara på frågorna från ert håll och för att ge de studerande samma information. Du som handledare bör ta dig tid att gå igenom de olika frågeställningarna inför samtalen för att vara förberedd och kunna svara alternativt hänvisa frågor vidare till lämplig person. Frågeställningarna ligger som en bilaga i detta dokument.

Om möjlighet finns att få prova alla eller vissa av de fysiska anställningstesterna, höjdttest och klaustrofobitest är dessa också bra att planera in, förbereda och organisera.

I den studerandes logghäfte finns en arbetsuppgift kopplad till dessa frågeställningar och eventuellt genomförda tester som handlar om att skriva en sammanfattande text. Denna uppgift ska den studerande kunna genomföra självständigt.

Del 2 – Prova på-övningar

Syfte:

- Att den studerande ska få tillfälle att prova på olika praktiska arbetsuppgifter och moment kopplade till det operativa räddningstjänstupdraget. Det handlar dels om den studerandes personliga utveckling, dels om att ge studerandegruppen likvärdiga grundförutsättningar i den fortsatta utbildningen på skolan.

I loggbokens checklista finns åtta prova-på-övningar som den studerande ska ges möjlighet att genomföra under LIA-perioden. Övningarna är av grundläggande karaktär och ska ha ett tydligt fokus och inriktning på att få prova på. Den studerande kan sakna eller ha mycket begränsade förkunskaper och syftet är inte i första hand att lära sig allt utan att få testa moment, metoder och utrustning kopplade till olika arbetsuppgifter.

Innehåll och upplägg för prova-på-övningarna är relativt översiktligt beskrivna och kan ses som ett grundförslag. Det finns utrymme och möjlighet för dig som handledare att, utifrån studentens förkunskaper och egna förutsättningar, skapa andra scenarion eller varianter av övningarna. Det är dock viktigt att det huvudsakliga syftet och målen med prova-på-övningarna ingår.

Utgångspunkten för prova-på-övningarna är att de ska vara relativt enkla att genomföra, inte kräva några större förberedelser och att de ska kunna ske på eller i anslutning till brandstationen. Det är dock viktigt att du som handledare går igenom grundförslagen för de åtta prova-på-övningarna i god tid innan den studerande kommer. Detta för att kunna planera in övningarna under LIA-perioden samt hinna göra de förberedelser som krävs för genomförandet.

Vid genomförandet av de praktiska prova-på-övningarna kan denna modell vara bra att förhålla sig till för att få med de olika stegen och för att skapa trygghet hos den studerande. Den bygger på att du som handledare inför själva genomförandet förevisar, beskriver samt instruerar den studerande om exempelvis säkerhetsaspekter.

Upplägg prova-på-övningar

Visa och beskriva – handledaren förevisar hur skyddsutrustning, material och verktyg kopplat till övningen fungerar och används samt går igenom de teoretiska delar och frågeställningar som kan finnas i inledningen av övningen. Handledaren förevisar och beskriver hur övningen ska genomföras. Detta kan göras i sin helhet eller stegvis.

Instruera – handledaren går igenom de säkerhetsföreskrifter som gäller samt andra saker som är av betydelse för övningen ska ske på ett säkert och tryggt sätt. Handledaren beskriver saker som kan vara bra att tänka på eller vara uppmärksam på under övningens gång samt om det finns några restriktioner.

Prova-på – övningen genomförs i sin helhet eller stegvis och handledaren deltar, stöttar och bistår vid behov. Den studerande ska ges möjlighet att testa viss utrustning och vid behov ställa frågor. Handledaren ansvarar för att eventuella säkerhetsföreskrifter följs.

Återkoppla – efter återställning sker ett kort återkopplingsamtal där både handledaren och den studerande får reflektera kring genomförandet. Som stöd vid återkopplingen är det lämpligt att utgå från dessa tre framåtriktade frågeställningar:

- Vad har jag gjort bra?
- Vad bör jag utveckla?
- Vad har jag lärt mig?

Registrering av genomförd övning sker i loggbokens checklista genom en markering i kryssruta. Den studerande kan också skriva kommentarer kring utförandet, exempelvis utifrån återkopplingsamtalet. Även du som handledare har ett avsett utrymme i den studerandes loggbok för att skriva dina medskick.

Del 3 – Egenreflektion

Syfte:

- Att den studerande utifrån LIA-periodens upplevelser och erfarenheter får reflektera och diskutera kring yrket och de olika krav som arbetet som räddningspersonal innebär.

I loggboken finns ett antal frågor som den studerande ska besvara. Du som handledare får gärna delta i detta arbete och bidra med tankar, insikter och återkoppling utifrån dina upplevelser av er tid tillsammans. Den studerande har som uppgift att med hjälp av anteckningar, egna tankar, samtal och diskussioner reflektera och fundera kring dessa frågor. Loggboken, checklistan samt besvarade frågor ska lämnas in till skolan i samband med avslutningen av LIA-perioden, då detta är examinerande.

Övriga uppgifter – Likabehandling

Utöver de ovanstående LIA-uppgifterna har de studerande en uppgift i likabehandling. De kommer i samband med en lektion i ämnet få uppgiften att undersöka två normer som de uppmärksammat på sin LIA-plats. Detta ska de skriva en diskussionsfråga om, samt kommentera på två studiekamraters diskussionsinlägg. Det innebär att det även kan komma frågor till dig som handledare

om hur ni arbetar med att förebygga diskriminering, kränkande särbehandling samt arbetar med den organisatoriska och sociala arbetsmiljön.

Bilaga

Del 1 - Lära känna verksamheten

Räddningstjänstorganisationen – exempel på frågeställningar:

- Hur är organisationen uppbyggd och hur styrs den?

Räddningstjänstpersonalens arbete och arbetsuppgifter – exempel på frågeställningar:

- Vilka typer av dagliga arbetsuppgifter kan en brandman ha i fredstid och under höjd beredskap?
- Hur ser arbetstider, möjlighet till semester och annan ledighet ut?
- Vilka andra typer av tjänster och roller finns det i organisationen?
- Vad finns det för möjlighet till karriärutveckling inom räddningstjänsten?

Rekrytering – exempel på frågeställningar:

- Hur ser rekryteringsförfarandet ut för att bli brandman?
- Vilka anställningskrav och fysiska anställningstester finns?

Miljö, hälsa och mångfald – exempel på frågeställningar:

- Hur arbetas det med miljöfrågor kopplat till det förebyggande och det operativa arbetet?
- Hur arbetas det med arbetsmiljöfrågor kopplade till de risker som finns inom yrket?
- Hur ser organisationens arbete med mångfald- och jämställdhetsfrågor ut?

Utbildning och förebyggande arbete – exempel på frågeställningar:

- Vilka utbildningar genomförs i organisationen internt och externt?
- Hur ser det förebyggande brandskyddsarbetet ut i organisationen?
- Vem eller vilka håller i utbildningar och genomför tillsyner enligt LSO?